

[Arbejdsministeren.]

problem, som vi år efter år har forsøgt at løse, men så går der en tre måneder, og så opdager man, at det er der stadig væk. Jeg tror altså ikke på, at det kan løses alene over en eventuel skatte- og socialpolitik. Det er forholdet imellem lønniveauerne i dette land, der er den egentlige årsag til det stadig tilbagevendende lavtlønsproblem.

Må jeg endnu en gang takke for tilsagnet om tilslutning og tilsagnet om en hurtig behandling.

Erling Dinesen (S):

Jeg er naturligvis tilfreds med at kunne takke arbejdsministeren, fordi han har givet tilsagn om, at kontingentproblemet løses på den fornuftige måde, det blev løst på sidste år.

Jeg beklager, at det ikke er teknisk muligt at fremrykke ikrafttrædelsen til den 1. december. Der er vel ikke meget sandsynlighed for, at de 97 pct.s sikkerhed skulle stå til at ændre; det må vi tage til efterretning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Midlertidig udvidet adgang til realkreditbelåning).

(Lovforslag nr. 75. Fremsat 13/11 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Svend Jakobsen (S):

Det forslag, vi har til behandling her, indeholder jo to ting, det indeholder forslag om, at løbetiden for den særlige realkredit, altså andenprioriteten, kan forlænges fra 20 til 30 år, og det indeholder forslag om bedre

muligheder for tillægsbelåning, for belåning ved ombygninger og forbedringer af eksisterende boliger.

Vi noterer med interesse, at ministeren motiverer dette forslag ved, at det er et led i opfyldelsen af boligaftalens målsætning om et normalt aktivitetsniveau, det, som vi i boligaftalen fastlagde til ca. 40.000 boliger pr. år, samt et led i opfyldelsen af den samtidig vedtagne beskæftigelsesaftale.

Det betyder altså, at vi ud over socialdemokratiets forslag om at indsætte et offentligt lån svarende til momsbeløbet og de konservatives forslag om en rentelåneordning nu også har dette forslag.

Fælles for de tre forslag er jo, at de sigter mod at få gang i boligbyggeriet igen, så vi kan leve op til den forpligtelse, som i hvert fald boligaftalens forligspartier har i fællesskab. Jeg synes nok, det havde været nyttigt, hvis vi havde drøftet de foreliggende forslag mellem forligspartierne, men ministeren har altså valgt at fremsætte sit forslag i folketinget her. Det noterer vi os, og jeg kan meddele, at vi vil følge samme fremgangsmåde.

Jeg kan i øvrigt tilføje, at det er vor hensigt ligeledes at fremsætte forslag om principielle ændringer i realkreditloven, og jeg noterer med interesse, at det af ministerens fremsættelsestale fremgår, at han omkring 1. december vil være rustet til at gå ind i en drøftelse omkring disse ting.

Om det foreliggende forslags konkrete indhold skal jeg sige, at vi anser forslaget om forlængelse af løbetiden for særlig realkredit for at være uden væsentlig betydning i hvert fald. Vi tror ikke, man vil kunne registrere virkningen af dette forslag på igangsætningen af nybyggeriet. Det er jo ikke afdragene, der tynger udgifterne i de nye boliger i de første år, og vi sætter et spørgsmålstegn ved, om vi på grund af en akut situation skal udstrække afdragstiden på lånene med 50 pct. Det er jo trods alt ikke opsparingen i samfundet, der skaber os problemer, i hvert fald ikke en for stærk opsparing.

Den anden del af forslaget, nemlig forslaget om udvidelse af lånemuligheder i forbindelse med investeringer i den eksisterende boligmasse, har efter vor vurdering flere realiteter i sig. Vi vil under udvalgsarbejdet interessere os for, hvad den totale virkning

[Svend Jakobsen.]

af dette forslag vil være. Det fremgår ikke af bemærkningerne til lovforslaget, men det vil vi kunne komme ind på i udvalgsarbejdet. Vi vil også her tage op til drøftelse, om man ikke kunne gøre en mere målrettet indsats, mere målrettet mod isolerings- og energibesparende foranstaltninger, således at vi samtidig med at opnå beskæftigelsesaktiviteten opnår et mindre valutaforbrug.

Endelig skal jeg nævne, at vi vil se på forslagene i sammenhæng med den afvikling af nuværende beskatningsregler for parcelhuse, som boligaftalens partier har vedtaget skal starte den 1. januar 1976, men vi er parat til udvalgsarbejdet omkring forslagene.

Gede (FP):

Da det foreliggende lovforslag går ud på at reducere de indskrænkninger, der er i realkreditinstitutionernes muligheder for at formidle de lån til publikum, som publikum ønsker, må vi naturligvis betragte det som et skridt i den rigtige retning og være positivt indstillet over for det.

Men når jeg nu er her, så vil jeg dog sige: det havde været noget klogere, om man havde taget skridtet fuldt ud og ophævet de indskrænkninger i realkreditinstitutionernes muligheder for at imødekomme publikums behov, om man havde ophævet disse indskrænkninger totalt. For det er en naiv tanke at tro, at man kan få vand til at løbe opad. Ligeledes er det en naiv tanke at tro, at man kan få penge til at løbe ad bestemte kanaler. Penge løber nu engang derhen, hvor der er brug for dem, og derhen, hvor man vil betale for dem, og kan man ikke opnå lån igennem realkreditinstitutioner, all right, så får man de samme penge ad andre veje, og så får man dette vidunderlige grå pengemarked eller sorte pengemarked, som jo ingen herinde formentlig ønsker at begunstige.

Jeg forstår naturligvis godt, at det er temmelig vanskeligt for partier, som har vedtaget denne forrykte, imod naturlovene stridende lov, at komme med et forslag så kort tid efter lovens vedtagelse om at ophæve den igen. Men det kunne jo tænkes, at vi kunne hjælpe.

Nu har vi haft så meget identitetssnak i dag, og da der tilsyneladende ikke kommer andet end snak ud af det, så kan det måske

konstateres, at det herefter vil være muligt at stille ændringsforslag, der går ud på, at alle kreditrestriktionerne inden for realkrediten ophæves, det må vi i hvert fald overveje at gøre under udvalgsarbejdet

Christoffersen (V):

Det forslag, som boligministeren har fremsat, må jo ses som et forsøg på at stimulere byggeaktiviteten på et tidspunkt, hvor den er betænkeligt lav. Derfor skal forslaget også ses i nøje sammenhæng med en række andre initiativer, som allerede er taget på dette område. Det skal ses i sammenhæng bl. a. med den ophævelse af det kommunale bygge- og anlægsstop, der har fundet sted. Det skal ses i sammenhæng med den udvidede adgang for grundejere til fra Grundejernes Investeringsfond at hente midler til modernisering og opretnings- og vedligeholdelsesarbejder. Og det skal ses i sammenhæng med og i forlængelse af de forslag, der er gennemført om en fjernelse af begrænsninger i adgangen til at optage almindelige realkreditlån.

Forslaget vil efter vores opfattelse være et nyttigt incitament. Jeg må sige, at jeg synes, hr. Svend Jakobsen havde en lidt tvetydig holdning til sagen, da han sagde, at det for det første ikke ville have nogen reel betydning, og at han for det andet nærmest måtte advare mod de virkninger, det havde, hvoraf jeg kunne forstå, at der alligevel måtte komme en reel indflydelse på opsparringen. I hvert fald kan kun én af tingene være rigtig. Jeg har den opfattelse, og det har mit parti, at det vil være et incitament for folk netop at vide, at hvis de påbegynder et byggeri i perioden fra 1. december i år til udgangen af april 1975, så får de særligt gunstige lånevilkår. Vi tror, det vil kunne fremrykke en del byggebeslutninger.

Det samme gælder den anden del af forslaget, som åbner mulighed for, at man kan optage tillægslån, selv om værdien af det, som skal udføres, kun er 10 pct. af den samlede bygningsværdi, mens kravet jo i dag er, at det skal være 15 pct. Det tror vi vil være med til at stimulere den interesse, der allerede er opstået for moderniserings- og vedligeholdelses- og forbedringsarbejder.

Vi skal derfor anbefale, at dette forslag får en hurtig behandling i folketinget, sådan at det kan træde i kraft så betids, at hele pe-

[Christophersen.]

rioden fra 1. december 1974 frem til udgangen af april 1975 bliver en periode, hvor byggeri sættes i gang ud fra ønske om at opnå de særlige fordele, som denne lovgivning vil sikre bygherrerne.

Ingomar Petersen (RV):

Det foreliggende lovforslag om en midlertidig udvidet adgang til realkreditbelåning viser lidt om boligministerens gode vilje i en vanskelig situation, men viser desværre også en manglende realitetssans for problemernes løsning. Det radikale venstre vil altid være positivt indstillet over for løsninger, som kan hjælpe på beskæftigessituationen, men det skal også være løsninger, som effektivt sætter noget i gang.

I boligforliget traf seks af folketingets partier en aftale om sikring af beskæftigelsen inden for bygge- og anlægssektoren, og man traf aftale om et boligbyggeri på ca. 40.000 boliger om året. I al stilfærdighed vil jeg spørge: mon ikke det ville have været mest hensigtsmæssigt, at foranstaltninger i henhold til den boligpolitiske aftale blev drøftet imellem forligspartierne, inden lovforslaget blev fremsat? Lad dette være en særlig bemærkning til boligministeren.

Det eneste gode i forslaget er vel egentlig, at det foreslås at nedsætte kravet til værdiførelse fra 15 til 10 pct. af bygningsværdien ved bestående ejendomme, så der opnås bedre lånemuligheder til rimelige forbedringer.

Forslaget om at udvide lånetiden med 10 år for den særlige realkredit vil efter det radikale venstres opfattelse ikke forbedre beskæftigelsen i vintermånederne og ikke være medvirkende til at opfylde boligforligets ønske om opførelse af 40.000 boliger i 1975.

I en inflationstid kan det ikke være længere løbetid på obligationer, men tværtimod en kortere løbetid, der er brug for. Forslaget ændrer intet som helst på den alt for høje rente, men virker kun i negativ retning på opsparingen. Et eksempel vil vise det. Ved den nye lånegrænse, som nu for den største del af landets vedkommende ligger på 350.000 kr., vil man ved en 10 pct. max.-belåning, som vel er det mest almindelige i dag, i særlig realkredit kunne opnå et lån på max. 175.000 kr. til et parcelhus, og ved for-

længelsen af løbetiden fra 20 til 30 år vil renten ikke ændre sig, men man vil opnå en mindre årlig ydelse, det vil sige opnå et mindre afdrag på sine lån, på ca. 1.855 kr. Kurstabet vil blive 2¹/₂ point større, eller sagt i kroner og øre: kurstabet vil blive 4.400 kr. større. Det vil sige, at byggeriet vil blive 4.400 kr. dyrere, og det må den pågældende også have mere i egenkapital, hvor egenkapitalen i forvejen ligger omkring 150.000-155.000 kr. Det kan da ikke være dette, folketinget skal lokke de fremtidige parcelhusejere med her i vintermånederne.

Jeg stiller mig tvivlende over for, om parcelhusfolket vil sluge denne efter min mening uigennemtænkte gulerod, som vil være medvirkende til forhøjede parcelhuspriser og formentlig yderligere kursfald på obligationsmarkedet. Det er ikke yderligere fordyrelse på byggemarkedet, vi har brug for, når hjulene i byggesektoren igen skal i gang, men billiggørelse ved en rentesækning, som en ændret realkreditbelåning uden disse kolossalt store kurstab, som vi i dag kender til.

Boligministeren og for den sags skyld også arbejdsministeren burde for længst have interesseret sig mere for det radikale venstres og socialdemokratiets forslag om en værdifast opsparings- og finansieringsordning.

Såfremt boligbyggeriet inden for den private sektor samt erhvervsbyggeriet ikke skal gå totalt i stå her i vintermånederne, skal der helt andre og effektive midler til. Da vi vel må erkende, at det ikke er sandsynligt, at man i 1975 vil opnå en igangsættelse af de i boligforliget forudsatte 40.000 boliger, så må vi inden for byggefagene stimulere beskæftigelsen på anden måde, og vi vil gerne foreslå, at der skabes betydelige lånemuligheder til moderniserings-, isolerings- og reparationsarbejder i den bestående boligmasse, som foretages her i vinterperioden. Disse lån bør kunne ydes både til ejere og til lejere og både til udlejningsejendomme og til enfamiliehuse. Vi vil foreslå, at disse lån skal forrentes med 7¹/₂ pct. og have en løbetid på op til 10 år. Det er noget, som vil sætte byggeriet i gang, det er noget, folk vil være interesseret i, og det er noget, som også vil være opsparingsfremmende.

Regeringens iværksatte undersøgelser om videregående reformer inden for realkredit-

[Ingomar Petersen.]

området kan vi kun ønske fremmet, så disse undersøgelser forhåbentlig kan indgå i udvalgsarbejdet.

Jeg vil håbe, at vi kan få noget fornuftigt ud af disse problemers løsning under udvalgsarbejdet, som det radikale venstre vil gå ind for, at vi også hurtigst muligt kan få afsluttet.

Juul-Madsen (KF):

I modsætning til tidligere talere skal jeg ikke anfægte det rimelige i, at boligministeren i form af et lovforslag som det, vi nu drøfter, fremlægger sine og dermed regeringens synspunkter vedrørende en billigørelse af byggeriet inden for en bestemt periode.

Jeg mener ikke, det kan bestrides, at en forlængelse af amortisationsperioden og dermed en liberalisering af lånevilkårene i denne situation kan få betydning for såvel nybyggeriet som vedligeholdelsesarbejderne, måske ikke mindst i forbindelse med de mange isoleringsforanstaltninger, der er påkrævede ikke mindst inden for parcelhussektoren. Jeg mener også, at dette lovforslags muligheder for i det hele taget at give bedre plads både for nybyggeri og forbedringer nøje bør undersøges og vurderes, og vurderes positivt i det kommende udvalgsarbejde.

Det har været nævnt, at det havde været mere ønskeligt, om vi på nuværende tidspunkt kunne have fremskaffet billigere penge; vi kunne få et rentefald, det er det, vi alle ønsker. Der skal vel en bestemt økonomisk politik til, og en bestemt fase skal vel være gennemløbet, før det er muligt at nå frem til dette eftertragtede mål.

Det har også fra anden side været nævnt venligt, at det konservative folkeparti har et forslag om en lånerenteordning, et forslag, som kan billiggøre renten og nedsætte udgifterne i de første år for husejerne. Naturligvis ønsker vi også, at disse synspunkter vil blive drøftet i udvalget, når tidspunktet er inde.

Det konservative folkeparti er parat til positivt at drøfte det forslag, som nu er fremsat, og vi mener, at den forlængede amortisationstid på 10 år både for parcelhuse og for erhvervsjendomme, udlejnings-

ejendomme etc. i situationen er et rigtigt skridt af regeringen at tage.

Vi er også interesserede i det, vi forstår på ministerens fremsættelsestale, der skal komme efter, nemlig en vurdering af en genindførelse af forhåndslåneordningen. Vi tror, at det for byggeriet, for at få fasthed i dette byggeri, og ikke mindst for parcelhussektoren vil være meget vigtigt, at vi får genindført forhåndslåneordningen, og jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i vor gruppe mener, at det bør være en obligatorisk ordning, hvilket vel også er nødvendigt af hensyn til den styring, som Nationalbanken skal foretage. Vi mener også, det er vigtigt at undersøge terminsmarkedet for obligationer, og det er vigtigt at undersøge, hvad der er af muligheder i forbindelse med rentetilpasningslån. Vi afventer derfor med interesse den redgørelse, som ministeren har bebudet vil komme i løbet af den nærmeste tid.

Jeg kan altså på mit partis vegne tilsige en positiv behandling af det foreliggende forslag.

Tønnesen (CD):

Vi fra centrum-demokraterne har vel nok den opfattelse, at forslaget burde være noget mere gennemtænkt, og vi kan vel udtrykke et ønske om — men det er naturligvis for sent — at nogle flere havde været taget med på råd. Det er altså ikke sket.

Vi finder for vores vedkommende ikke mindst bemærkningerne taget i betragtning, at vi må tage forslaget op til en velvillig behandling. Men vi forbeholder os i hvert fald ret til under udvalgsbehandling at medvirke til ændringer, hvis vi finder, at forslaget sammen med andet kan blive endnu bedre, ikke mindst under hensyntagen til de mange arbejdsløse bygningshåndværkere, der venter på initiativer fra dette folketing.

Vi er ikke pessimister. Der er heroppefra blevet udtrykt en vis form for pessimisme. Vi forstår intentionerne, og vi forstår nogle af ordførerne; iblandt ordførerne vil jeg gerne fremhæve, at vi ikke mindst mener at forstå ordførerne fra socialdemokratiet og fra det radikale venstre samt regeringspartiet. Vi har troen på, at man under udvalgsbehandlingen finder frem til noget, som også boligministeren vil være helt enig i er det rigtige.

[Tønnesen.]

Vi kan under udvalgsbehandlingen tilsige velvillighed, og vi tror som sagt på, at udvalgsbehandlingen vil give et rigtigt resultat.

Ømann (SF):

Jeg kan ikke have samme optimisme. Hvis regeringens forslag virker, så folk virkelig giver sig til at optage større lån med et kursstab på 50 pct. og dermed hopper på limpinden, ja, så fører det til en større obligationsudstedelse, så fører det til et tryk på obligationskurserne, så fører det til, at Nationalbanken skal opkøbe nogle flere obligationer, hvis de vil hæve kursen og føre en nogenlunde anstændig rentepolitik.

Hvis det ikke virker — hvad jeg tror det ikke gør, fordi folk simpelt hen ikke kan binde an med ekstra realkreditlån under de nuværende rentevilkår — ja, så er det noget andet, så må man se dette forslag som sminke, som simpelt hen bare er fremsat, fordi man skal gøre et eller andet.

Det er jo et parcelhusforslag; det drejer sig jo ikke om andet byggeri end parcelhusbyggeriet, det er de nuværende parcelhusejere, det henvender sig til, og de husejere, der kunne tænke sig at lave et eller andet om ved deres ejendom. Men jeg vil nok sige, at hvis man virkelig skulle gøre noget konstruktivt — og det kunne man i og for sig gøre i denne situation — vedrørende ejerboliger, så skulle man benytte denne lejlighed til at afluse hele ejerlejlighedsspørgsmålet, hele parcelhusspørgsmålet for spekulation. Når man først har gjort det, når man har sagt: du kan bygge på jordrentevilkår, når du har købt af kommunen til en fornuftig grundpris, du kan ikke sælge denne grund videre med fortjeneste, du kan bygge, og du kan bygge for at bo, men du kan ikke sælge med fortjeneste, du skal nok få det, du har skudt ind, men du får ikke nogen fortjeneste, du får ikke noget ud over pengeforringelsen. Hvis man havde saneret de 68 pct. af vores byggeri på denne måde, ja, så ville der være mening i på dette om-

råde at lave beskæftigelsesforanstaltninger. Men det vil man altså ikke, det er der sikkert ikke basis for, så længe vi har det flertal i folketinget, som vi har. Troen på, at det er noget, der gavner Danmarks økonomi som helhed, at det gavner beskæftigelsen i det hele taget med vold og magt at sætte fabrikationen af 32.000 parcelhuse i gang i 1975 er helt ukvalificeret, det vil jeg sætte et stort spørgsmålstegn ved. Er det overhovedet en fornuftig tankegang? Jeg synes, det var passende at benytte lejligheden til nu at overveje: på hvilke vilkår skal vi have boliger her i landet, på hvilke vilkår skal vi have ejerboliger, på hvilke vilkår skal vi have lejerboliger? Der var en glimrende lejlighed hertil.

Dette er som sagt sminke, det gør hverken fra eller til. Jeg vil da ikke modsætte mig, at man giver disse lempelser, men jeg har ikke noget som helst håb om, at man ved nogen som helst udvalgsbehandling kan gøre dette tomme forslag til en realitet.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg stiller mig tvivlende, som det så ofte siges. Jeg gad vide, hvor mange der i grunden har den fornødne optimisme i den givne situation til at bygge nyt eller til at udvide. Det er nemlig det, der stort set er dilemmaet i øjeblikket, at befolkningen i sin helhed mangler optimisme. Jeg tror ikke, disse forslag her er en tilstrækkelig stimulans til, at befolkningen genvinder optimismen.

Skulle man nu forudsætte, at befolkningen pludselig fik optimismen og turde binde an med yderligere gældsættelse engang hen i det nye år, så er jeg alvorligt bange for, at vi får en ny byggepukkel, idet der pludselig er mange, der kommer i tanke om, at nu skal vi udnytte situationen i marts-april måned og få sat den sokkel, som nu er nødvendig for at kunne få godkendt byggeriet inden for disse rammer.

Det kan igen bevirke, at obligationsrenten stiger, og hvem kommer så til at betale for dem, som i den givne situation faktisk bliver begunstiget? Det bliver dem, som kom-

[Arne Bjerregaard.]

mer for sent med at få sat denne sokkel, de må betale faktisk en højere rente, fordi de vil bygge til den tid.

Jeg tror simpelt hen ikke, at dette forslag har nogen betydning for byggeriet i fremtiden, og får det en betydning, mener jeg, det får uheldige konsekvenser hen i det nye år.

Selv om vi har store betænkeligheder ved forslaget, så skal jeg dog tilsige, at vi vil behandle forslaget i den ånd, som jeg mener, de er fremsat i af boligministeren.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg ved ikke, om jeg som den foregående taler er i stand til at behandle forslaget i den ånd, hvori regeringen har fremsat det, fordi det i virkeligheden er en skal, der ikke er ret meget indhold i, selv om man udstyrer det med en række løselige forklaringer om alt det, det vil betyde.

Hvis vi tager forslaget for dets pålydende, så er der jo tale om, at lån efter realkreditloven får løbetiden forlænget fra 30 til 40 år for udlejningsejendomme, fra 20 til 30 år for parcelhuse og fra 15 til 25 år for erhvervsjendomme. Og så sætter man grænsen ned for forbedringer fra de berømmelige 15 til 10 pct. Det kan ikke rigtig hidse nogen op. Men når man så bilægger det med, at de 6 partier, som var indstillet på boligforliget og indgik det, også ad den vej ser dette som et bidrag til de love, som skulle opfylde formålet: at nå frem til en bedre beskæftigelse i bygge- og anlægsområdet og hermed også frem til de så meget omtalte 40.000 boliger, så må jeg spørge boligministeren, selv om det er blevet sent — og det er jo ikke bare min skyld, det er blevet sent, det har vi været flere om i løbet af dagen —: er det ikke rigtigt, at hvis dette lovforslag skulle dække 40.000 lejligheder eller boliger, betød det en fordobling af den kapacitet, man i øjeblikket har igangsat? Det tror vi ikke meget på kommer ud af dette forslag, men det er da muligt, boligministeren har en eller anden vidunderforklaring på, at det nok kan lade sig gøre, for det var jo interessant at vide noget om, hvorvidt det er sandt, eller det bare er noget, man skal strides om mellem de 6 forligsparter, at man er indstillet på at få bygget de 40.000 boliger. Hvis man skulle gøre noget, skal man lave direkte inflationsbekæmpende ting, noget af

det, vi har peget på: man skal sørge for at få spekulationen fjernet i videst mulig udstrækning fra det at bo, man skal åbne for muligheder for at sikre, at renteniveauet sættes ned, at kurstabene bringes yderligere ned, for så lang tid vi har spekulation, inflation, rentehøjde og kurstab af den nuværende størrelse, kan man jo godt sætte boligbyggeri i gang — og det er vi indstillet på man skal gøre — men man skulle jo også gerne bygge boliger, menneskene har råd til at bo i. Når det ligger sådan, som man kan fortælle i en omegnskommune, at hvis man skal bruge 40 mill. kr. skal man købe for 80 mill. kr. obligationer, så er dette her lapperier, der end ikke kan minde om en dårlig make up.

Men det betyder ikke, at vi så vil sige, at det her kan man ikke have med at gøre, for det vil såmænd ikke gøre det værre. Nu har regeringen jo gjort hvad den kunne, for at ødelægge boligpolitikken, og foreløbig har den ødelagt en del af den sociale boligpolitik og dette her kan måske løse nogle miniatureproblemer. Jeg vil bare gerne have, vi trækker det helt ned på jorden. Det, der skulle til her, var, at man løste nogle af problemerne på den måde, vi har påpeget, nemlig momsrefusion, indgreb over for jordspekulationen osv., men dette forslag skaber bare lidt krusninger på vandoverfladen.

Vi vil ikke vende os imod det forslag, og hvis regeringen ikke havde gjort noget, der var dårligere end det her, var det såmænd til at leve med. Her er en beskeden udvidelse og en opretning af en lov, som man i sin tid lavede begrænsninger på, som man ikke burde have lavet begrænsninger på. (*Afbrydelse*). Ja, nu skal boligministeren ikke tro, at hvis ikke I havde lavet noget, der var værre end det her, så ville vi ikke foreslå, I skulle afgå ved en hurtig og ikke alt for blid scene her i folketinget, men jeg kommer altså ikke med nogen dagsorden i dag; men det var ingen tillids erklæring, det vil jeg lige understrege.

Vi agter ikke at stemme imod dette forslag, men vi vil også gerne karakterisere det efter fortjeneste, og så bliver der ikke meget ud af hele denne opreklamerede historie. Her er virkelig tale om propaganda uden noget reelt indhold; men bevares, en udvidelse af lånerammer er jo også noget i denne mørketid.

Mølgaard (DR):

Dette forslag er jo angiveligt fremsat af hensyn til opfyldelsen af boligforliget, og det vil sige formentlig fremsat af hensyn til boligforligspartnerne, boligforligspartierne. Jeg er ikke på indeværende tidspunkt klar over, om det dækker 6 eller 7 partier, men jeg er i hvert fald sikker på, at retsforbundet ikke er et 7. boligforligsparti. Retsforbundet har påpeget mangler og fejl ved boligforliget, men den betragtning, der har dannet udgangspunkt for et specielt afsnit, nemlig at byggeriet var på katastrofal nedtur, deler også retsforbundets folketingsgruppe. Retsforbundets folketingsgruppe mener, at det er gået galt med byggeriet, at vi slår kostbare produktionsapparater itu med den nedtur, byggeriet har fået lov til at tage.

Retsforbundet har også stillet forslag om, at man ved at fjerne byggemomsen retter op på dette forhold. Det er ikke det forslag, der ligger på bordet her. Vi mener ikke, at det forslag løser så alvorlig mange problemer, men det skal dog ikke forhindre os i at erkende, at vi har en vis portion sympati over for liberaliseringstendensen. Vi har en god portion sympati over for det, fordi vi føler, der heri ligger en erkendelse af, at realkreditreformen forfejlede sit sigte, at den ikke skabte et rentefald, men at den genode folk over på det grå og sorte marked.

Vi mener, at det er udmærket med den liberalisering, man her tilstræber, om end den er midlertidig; vi ville for så vidt gerne se den permanent, og vi vil gerne støtte denne overordentlig beskedne liberaliseringsbestræbelse, som er på vej på regeringens foranledning.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Må jeg først takke hr. Svend Jakobsen for, at vi får forslaget om det såkaldte momsindestående at se her i folketinget med paragraffer og bemærkninger dertil. Jeg har megen tvivl om, hvorvidt det er gør ligt at få det formuleret i et lovforslag, der er nogenlunde administrativt håndterligt. I øvrigt er jeg langt hen ad vejen enig med hr. Svend Jakobsen, også enig i at forslaget får størst betydning for tilbygninger og isoleringer i bestående bygninger. Men i øvrigt er det således, at det, vi gør med dette tidsbegræn-

sete forslag, er at sige til dem, der måtte have lyst til at bygge: hvis I bygger inden for et vist tidsinterval så hurtigt som gør ligt, så bliver den årlige ydelse, I kommer til at betale i de kommende år, et ikke ringe beløb lavere, end den bliver på et senere tidspunkt, og det er altså det, der skulle være med til at udjævne den for store lavning i nybyggeriet, som vi i øjeblikket befinder os i. Så skal jeg kun sige til hr. Gede, at der er ingen indskrænkninger i realkreditte tilbage. Det eneste, der er tilbage, er det såkaldte loft for lån i et enkelt parcelhus, der er 350.000 kr. i den største del af landet og 400.000 kr. i Københavnsområdet inklusive Roskilde amt. De øvrige restriktioner er fjernet.

Jeg skal i anledning af hr. Ingomar Petersens udtalelse gerne i vort fælles sønderjyske område referere meget loyalt dine udtalelser om min manglende realitetssans, og så vil jeg meget interesseret iagttage de menneskers ansigter, der får denne meddelelse at vide, og så skal jeg komme tilbage og meddele resultatet. Det er nu engang således, at man ikke kan etablere en eller anden form for gulerod, undtagen at vi som hr. Ingomar Petersen gør det, gør os overvejelser over, hvorvidt det vil få en vis prishævende virkning. Det er en naturlov, og den kan man ikke sætte sig ud over.

Jeg er enig i udtalelserne om, at i realiteten er der i en inflationstid ingen normal tilskyndelse til længere lånetid, tværtimod det modsatte. Men vi har jo den kendsgerning at holde os for øje, at vi har en lang række uudlejede lejligheder, ca. 5.000, og vi har formodentlig mindst 10.000 usolgte parcelhuse, og denne situation giver altså en byggerytme, som giver en forfærdelig arbejdsløshed i byggesektoren. Jeg er meget modtagelig for alle gode forslag af enhver art, der lader sig anvende og lader sig vedtage i dette folketing, så hurtigt det er gør ligt, det være sig på nybyggeriets område såvel som på reparationsområdet.

Må jeg i anledning af hr. Juul-Madsens udtalelser sige, at vi vil forsøge så hurtigt, det er gør ligt, at få analyseret de problemer, der hedder en ændring i vort realkreditsystem. Jeg er også enig i begrebet obligatorisk forhåndslåneordning, men jeg er knap så enig i, at vi binder os til begrebet for-

[Boligministeren.]

håndslåneordning. Det vil antagelig i den nuværende situation være lettere, at vi i første omgang forsøger at etablere et såkaldt terminsmarked for obligationer. Denne operation, som så mange ønsker, ville det være dejligt at få gennemført. I 1973-74 fik vi udstedt obligationer for nominelt 24,7 mia kr., der ganske vist blev solgt for et mindre beløb, men det betyder i realiteten, med den bagvendte måde vi finansierer det på, at vi må søge at få bundet købere til 10 mia kr.s obligationsmængde til at bære sig fornuftigt ad relativt langt ud i fremtiden, formodentlig mindst halvandet års tid. Dertil er der behov for megen velvilje hos de store købere, vi nu engang har.

Jeg ved ikke, om det tjener noget formål for mig at gå ind i en debat med hr. Ømann på dette tidspunkt af aftenen. Må jeg i al venlighed sige om forslaget om jordrentevilkår, at jeg skal tilstille det ærede medlem en nøjagtig beskrivelse af det sted i nærheden af Køge Bugt, hvor man solgte på jordrentevilkår, og hvor de arme husejere i øjeblikket ikke er i stand til at forrente de gældende vurderinger med 2 pct., og så derudfra bede hr. Ømann vurdere, om det er livets træ, der gror på jordrentevilkårene, for det tror jeg altså ikke.

Må jeg takke hr. Knud Jespersen for en altid villig fremførelse af jeres livsvisdom. Jeg hører da gerne derpå, men jeg mener ikke, det tjener noget formål, at vi diskuterer det nærmere. Det generer kun en hel masse mennesker.

Det må kun være sagt til sidst: det er jo vældig behageligt og ønskværdigt at ønske rentefald og ønske mange ting, ønske byggeromsens bortfald osv, men i realiteten er det jo set i sammenhæng med de hårde kendsgerninger, vi står over for, ikke ønsker, vi har behov; dem har vi alle i hvert fald i overflod. Men jeg beder indstændigt om, og det gælder også hr. Tønnesen, der beder om et endnu bedre forslag: kom med dem. Jeg har 4 telefoner og 3 adresser, og jeg er villig til at tage imod råd og vejledning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Inden vi går over til den næste sag på dagsordenen, skal jeg meddele, at punkt 10 på dagsordenen udgår.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger [af Gerstrøm m. fl.].

(Lovforslag nr. 37. Fremsat 18/10 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Finansministeren (Anders Andersen):

Det er med nogen forbavelse, jeg konstaterer, at fremskridtspartiet nu foreslår en ophævelse af loven om hårde hvidevarer og båndoptagere. Det var jo med fremskridtspartiets tilslutning, man i sin tid gennemførte denne afgift, som var led i et større forlig. Man begrunder ophævelsen med, at man ikke har gennemført den skattelettelse på 10 mia kr., som oprindeligt var forudsætningen. Jeg bliver nødt til at sige, at det også var regeringens bestræbelse at nå frem til en skattelettelse på 10 mia kr., men det var ikke muligt under de forhandlinger — og nogle vil vist sige langvarige forhandlinger — der blev ført, at samle et flertal herfor, og det kan jo ikke have undgået fremskridtspartiets opmærksomhed, at forudsætningen for at kunne gennemføre en lovgivning er, at der er et flertal i folketinget for den.

Men det kunne måske være nyttigt og hensigtsmæssigt at prøve at vurdere de problemer, der kan være i forbindelse med denne afgift. Må jeg først sige, at afgiften er jo af forholdsvis ringe omfang, det er 20 pct. i engrosledet, og det svarer gennemsnitlig til 11-12 pct. i detailledet. Det vil nok være noget vanskeligere og vel også noget anstrengt, hvis man vil påstå, at dette har en afgørende indflydelse på afsætningen af disse varer. Det er vel snarere sådan, at den nedgang i afsætningen, der har fundet sted, må noteres dels på baggrund af den almindelige afmatning, der har fundet sted i om-